

[Elgaard.]

deponeringsregler et overbevisende eksempel på, at under fri konkurrenceforhold er varerne både billigere og bedre. Det vil enhver husmoder kunne bekræfte, og jeg tror, at man ikke mindst i de små hjem vil modsætte sig at bytte den fri konkurrence med nye kontrolforanstaltninger. Man kan ikke ved kontrol indenfor et lukket marked opnå den samme prisbillighed som under frie forhold. Det er et postulat, og i stedet for at blive stikkende i gamle marxistiske teorier synes jeg, Socialdemokratiet skulle gøre sit til at hjælpe Danmark ud over vanskelighederne ved at bidrage til en forøget produktivitet derigennem, at man f. eks. gør sin indflydelse stærkere gældende end hidtil med hensyn til omskoling og overflytning af arbejdskraft samt med hensyn til uddannelse af lærlinge. Jeg sagde før, at der i øjeblikket kun er een mand indenfor murerfaget, der har været ledig i mere end syv dage. Til gengæld er der beklageligvis henimod 5 000 egentlige ledige blandt arbejdsmændene. En del af denne ledighed er antagelig, selvom, som jeg før sagde, ledigheden ikke var væsentlig mindre under den tidligere regering, en følge af den nødvendige omstilling indenfor industrien. Opgaven at fastholde en varig høj beskæftigelse er så betydningsfuld, at alt må sættes ind på en løsning af det spørgsmål, jeg her har peget på. En typisk socialdemokratisk idé: arbejdsdelingstanken, som formanden for De samvirkende Fagforbund søger genoplivet, er efter min opfattelse en dårlig løsning, og jeg tror så absolut heller ikke, man i en genopbygningstid, hvor det fremfor alt gælder om at øge produktionen, skal søge gennempresset en arbejdstidsforkortelse fra arbejdernes side. Jeg ser, at det ærede medlem, forbundsformand Hans Rasmussen, delvis er enig med mig i dette synspunkt, idet han på et møde i Odense har udtalt — jeg citerer —:

„Skulle jeg have nogen formodning, er jeg bange for, at det ikke lykkes at opnå en arbejdstidsforkortelse. Det gælder om i dag at få produktionen så stor som muligt, så landet kan få balance i tingene.“
 Det er et citat fra „Fyns Social-Demokrat“ den 9. oktober. I denne forbindelse vil jeg pege på et par andre problemer, nemlig kravene om arbejdernes andel i produktionsforøgelsen, om fastere ansættelsesformer og om udbyttedeling. Det sidste spørgsmål er rejst fra radikal side, og jeg har forstået, at vi senere vil få lejlighed til at drøfte det her i salen. Jeg skal ikke foregribe begivenhedernes gang ved nu at udtale mig

om disse problemer, men jeg finder det formålstjenligt, at de bliver nøjere belyst, eventuelt i forbindelse med spørgsmålet om uddannelse af lærlinge, om omskoling, om overflytning af arbejdskraft og oplæring af ufaglærte.

Jeg er på forhånd klar over, at opgavernes løsning vil blive overordentlig vanskelig. Der er mange fordomme, der skal overvindes både blandt arbejdere og arbejdsgivere, inden man når til vejs ende på disse områder. Fra socialdemokratiets side har man så ofte talt om klaseskel i samfundet. Denne agitation er ud fra sin oprindelse helt forældet, men har en vis berettigelse, når der er tale om ufaglærte og faglærte arbejdere. Det er en af de vanskeligheder, politikerne vil støde på, når de skal i gang med disse opgaver. Hvad angår lærlingeuddannelsen, har man det indtryk, at der her i landet delvis er opstået lukkede fag, det vil sige, at antallet af lærlinge, der må antages i forhold til antallet af uddannede svende, er så minimalt, at der faktisk er tale om et arbejdsmonopol, skabt af fagorganisationerne. Hvordan er forøvrigt det fastsatte forhold indenfor murerfaget, hvor manglen på arbejdskraft har været næsten permanent siden besættelsens ophør? Hvilke følger lærlingebegrænsningen har haft for genopbygningstempoet og pris- og lønniveau, behøver jeg ikke nærmere at definere.

Jeg har her nævnt et eksempel på fagbevægelsens indflydelse på produktionsudviklingen. Indenfor andre organisationer kan der sikkert findes tilsvarende eksempler, der viser, at man organisationsmæssigt er for meget optaget af egne interesser, mere end af samfundets som helhed. Organisationerne har deres store berettigelse, det er givet, men med den udprægede centralisering, der er gennemført, har man efterhånden udslettet enhver individuel opfattelse og kun ladet den ene hovedinteresse tilbage: det økonomiske resultat.

Foruden de spørgsmål, jeg har været inde på — hovedtemaet har som understreget været investeringen og beskæftigelsen —, har det været grundlovssagen, der i den rigsdagsløse tid har stået i forgrunden. Jeg har ligesom den højtærede statsminister tilsagt mit partis støtte til en fordomsfri drøftelse. Jeg håber ikke, det socialdemokratiske propagandaforslag om 21 års valgret til de kommunale råd i den henseende skal blive en hindring. Jeg synes, socialdemokratiet skulle have ladet kommunisterne ene om den slags demonstrationer. Når en forfatningsændring under eet er taget op til drøftelse, tjener det ikke noget sagligt formål at fremsætte den